

Verslag van de 272ste vergadering van The Dickens Fellowship Haarlem Branch.

In een ruisend Trou Moet Blijcken verzamelden zich 36 leden. De president kijkt wat zuinig maar meent, omdat de Kerstgedachte ook bij haar leeft, toch te spreken van een overweldigende opkomst.

Dan memoreert zij Cees van Steijnen; oud redacteur van The Dutch Dickensian

De secretaris spreekt over de afmeldingen die voornamelijk te maken hebben met flu-like illnesses en natuurlijk is er altijd wel een van ons die ergens een familie bijeenkomst dient bij te wonen om niet uit de gratie te vallen of, erger nog, onterft te worden.

Ook wijst hij op formulieren voor het afsluiten van een abonnement op The Dickensian; een blad dat niet alleen academische artikelen publiceert maar ook boek-, toneel- en filmrecensies heeft en tevens nieuws over het Dickens museum en ook nog eens functioneert als “clubblad” voor de Fellowship. De penningmeester bericht ons dat het financiële verlies, opgelopen tijdens de vergeefse organisatie van de Annual Conferences 2020 en 2021, door de centrale Fellowship wordt afgedekt. Dat tekort was al eerder verminderd omdat een aantal inschrijvers afzag van hun reserveringsgeld. De editor komt later omdat hij zich nog elders bevindt waar men ook al iets cultureels organiseert.

Dan ziet de president twee nieuwe leden in de zaal en laat het examen aanvangen.

Allereerst is daar de heer Clemens Lokin. Hij was eerder onder ons, om in het Lokin koortje te zingen en meent, na nog een aantal jaren gerijpt te zijn, klaar te zijn voor het lidmaatschap. Hij geeft aan een voorstander te zijn van Pickwickian Sense. De vraag van de heer Wouters, over Fledgeby, kan hij niet beantwoorden maar wellicht wil hij niet met hem vereenzelvigd worden (met Fledgeby dan, niet met Wouters). De vraag over Blotton of Aldgate heeft hij half goed en dat is al heel wat tegenwoordig. Dan treedt de heer Rijnenberg naar voren. Zijn vader had het hem eigenlijk verboden maar dat maakte het lidmaatschap voor hem juist aantrekkelijk. De heer Sonnenberg vraagt hem over Trotty Veck en de president over een trekharmonica en ook heeft het half goed maar welke helft dat weet ik niet meer.

Vervolgens krijgen wij een inleiding op het muzikale gedeelte van deze avond; door Lodewijk Spanjaard. Dickens kende Arthur Sullivan uit de tijd dat beiden in Parijs woonden. Zij gingen nog wel eens samen naar de opera. Hij geeft ons uitleg over de Bes noot die door de Duitsers nog steeds hardnekkig als H wordt aangeduid. Ja, ze blijven daar maar in volharden.

Met Lodewijk op de cello en Marleen aan de vleugel krijgen wij een prachtige uitvoering te horen.

Waarna de president het woord geeft aan de spreker van deze middag Paul Ferdinandusse.

Die geeft aan dezelfde lezing nog onlangs te hebben gehouden voor gewone mensen maar nu dus voor de kenners. Maar hij denkt toch met nieuwe inzichten te komen of in ieder geval het allemaal nog eens op een rijtje te kunnen zetten.

De boodschap in de Christmas Carol is dat de rijken zich het lot van de armen moeten aantrekken. Spreker stelt dat er een vijftal hoofdthema's te benoemen zijn die voor Dickens als opmaat dienden tot het schrijven van de Christmas Carol.

Allereerst is daar de periode waarin Dickens gedwongen werd te gaan werken in het schoensmeerfabriekje, een periode die hij nooit helemaal heeft kunnen afsluiten omdat hij er met niemand over wilde praten; alleen met zijn vriend John Forster dan.

Ook was er een nieuwe armenwet geïntroduceerd, een waar Dickens in een eerder boek, Oliver Twist, al tegen had gefulmineerd. Van een redelijk evenwichtig en humaan beleid schakelde de wetgever over op een systeem waarin het de armen zo moeilijk werd gemaakt dat het wel leek alsof men een haat koesterde tegen de armen.

Spreker noemt ook de invloed van een groot ongeluk in een mijn in Cornwall waarbij veel doden waren te betreuren, waaronder veel jonge kinderen. Dit ongeluk kreeg veel publiciteit en Koningin Victoria gaf opdracht tot een onderzoek. Uit het eindrapport bleek dat sommige kinderen al vanaf vijfjarige leeftijd in de mijnen afdaalden en dat de hitte in de mijnen zo groot was dat de mijnwerkers niet of nauwelijks gekleed hun werk deden. Omdat het zowel om mannen als vrouwen ging was de Victoriaanse gemeenschap geschokt en werd er nieuwe wetgeving afgekondigd. Die kwam er op neer dat er geen vrouwen en jongens onder de tien jaar meer in de mijnen mochten werken.

Dickens lobbyde voor aanneming van de nieuwe wet want aanneming dat was helemaal niet zo vanzelfsprekend omdat er in het Hogerhuis nogal wat mijneigenaren zaten die helemaal niet op hervormingen zaten te wachten, want die kosten alleen maar geld.

De man die het rapport uitbracht werd later de sub-editor van het weekblad van Dickens, Household Words. Lang hield hij dat overigens niet vol onder de uiterst kritische hoofd-editor die Dickens was en emigreerde daarna naar Australië.

Wat verder ook een rol speelde was wat er gebeurde tijdens de speech die Dickens hield tijdens een lunchbijeenkomst van het Manchester Athenaeum Fund. Dickens zat naast filantroop Angela Burdett-Couts die van plan was geld te steken in de ontwikkeling van de zogenaamde “ragged schools”, en zij vroeg Dickens om advies. Dit waren door vrijwilligers gerunde scholen voor ongeletterde achterbuurt kinderen. Dickens wilde zich er zelf van op de hoogte stellen en bracht, samen met zijn illustrator in die tijd, Phiz (Hablot Knight Brown) een bezoek. Phiz liep al na een minuut weg vanwege de stank maar Dickens was uit ander hout gesneden en woonde de hele les bij.

In de Carol voert Dickens twee kinderen op, het meisje heet, volgens de Geest “Want” en de jongen “Ignorance”. Waarop de Geest zegt: “Beware most of the boy for on his forehead is written Doom”. Dat zegt iets over hoe Dickens dacht over het belang van scholing.

In die tijd was er ook het nodige te doen over het volgen van de theorie van Malthus die handelde over de “surplus population”, waardoor de autoriteiten nog minder geneigd waren om naar de belangen van de armen te kijken. Spreker geeft ons uitleg over deze theorie door middel van grafieken.

Al deze zaken waren een motivatie voor Dickens om iets te doen. Oorspronkelijk wilde hij een pamflet schrijven dat als een spreekwoordelijke mokerslag moest aankomen, maar hij koos uiteindelijk toch voor een literaire vorm en schreef de Christmas Carol.

Ferdinandusse gaat dan in op de achtergronden van de Carol. Hij noemt allereerst de Christelijke symboliek die veelvuldig aanwezig is. Tot en met de voornaam van Scrooge, Ebenezer, dat in de Bijbel “te hulp komen” betekent. De Engelse taal heeft er zelfs een uitdrukking: “an Ebenezer moment”. Maar er is ook een psychoanalytische invalshoek in de Carol. Scrooge krijgt om het maar zo te zeggen psychotherapie. Dat die therapie aansloeg bleek op het einde van het boek. Dickens laat Scrooge lessen leren middels de drie geesten, na eerst bezocht te zijn door de geest van Marley. Het opvoeren van Tiny Tim met zijn gebreken heeft volgens spreker te maken met het feit dat Dickens een gehandicapt neefje had.

Was het boek nu een succes; ja en nee. Literair gezien een volmondig Ja, want het nog steeds in publicatie en wordt op heel plaatsen nog gelezen rond de Kersttijd of opgevoerd op toneel of voor de televisie. Financieel voor Dickens was het een Nee.

Hij stelde hoge eisen aan de uitgave; goud op snee en de illustraties moesten met de hand worden ingekleurd. Kleurendruk bestond nog niet. De kosten die dit met zich mee brachten zorgde ervoor dat hij er geen 1000 pond aan over hield maar slechts een kleine 200. Ook begon Dickens een proces tegen een piratenuitgave, dat hij weliswaar won, maar omdat die drukker meteen failliet ging moest Dickens de proceskosten betalen, zo’n 700 pond. Dickens was dermate teleurgesteld dat hij tijdelijk verhuisde naar Italië waar het leven een stuk veel goedkoper was.

Spreker meldt nog dat een eerste druk van de Carol nu rond de 80 duizend pond kost.

Er was, naast alle lof, ook kritiek op Dickens. Sommigen verweten hem dat hij in de Carol alleen maar opriep tot liefdadigheid en niet naar structurele oplossingen zocht. Men vergeleek hem dan met mensen als Engels en Marx die met hun communisme naar politieke oplossingen zochten tegenover het morele appel van Dickens. Ferdinandusse gaat dan nog in op verschillende ontwikkelingen rond de Victoriaanse Kerst: de eerste kerstkaart, de eerste kerstboom, etc. en sluit af met cijfers over de huidige situatie in Engeland met betrekking tot armoede onder kinderen.

De president bedankt spreker en geeft ons slechts korte tijd voor vragen en opmerkingen. Mevrouw Den Hartigh wijst op de actualiteit van de huidige armoede.

Waarna wij, na de borrel, aan tafel gaan en na een goed diner toe zijn aan de formele toasts. De toast op de Haarlem Branch is altijd door de spreker. De heer Ferdinandusse stelt vast dat de Haarlem Branch al decennia het juiste aantal leden heeft. Aan ledenwerving of ledenstop hoeft geen aandacht te worden besteedt. Hij vergelijkt de Haarlem Branch met de heilige olie waar indertijd de Franse koning mee gezalfd werd. Met name omdat deze in een ampul door een duif werd aangevoerd. Hierna verzoekt hij ons het glas te heffen op de Haarlem Branch.

Vervolgens brengt mevrouw Den Hartigh de toast uit op de Dickens Fellowship.

Dickens is qua variatie aan onderwerpen onuitputtelijk. Steeds weer komen er nieuwe aspecten naar voren tijdens de bijeenkomsten. Met name de Kerstbijeenkomst is een hoogtepunt. In een oude Dutch Dickensian kwam zij de “aims and objectives” van de Fellowship tegen, zoals verwoord in 1949.

Zij constateert dat er daar sinds die tijd nog een doel bijgekomen is: *“to promote the works of Charles Dickens”*. En terecht vindt zij want meer mensen zouden Dickens moeten lezen. Dickens brengt zoveel mensen bij elkaar, kijk naar ons, het Dickens Festijn in Deventer, bezoekers aan musea, etc. Zij noemt nog twee doelen die haar erg aanspreken: *“to spread the love of humanity, which is the keynote of all his works”*, en, passend in deze tijd: *“to take such measures as may be expedient to remedy those existing social evils, that would have appealed so strongly to the heart of Charles Dickens, and to help in every possible direction in the cause of the poor and oppressed”*. Waarna zij ons verzoekt op te staan en te drinken op de Dickens Fellowship.

Ten slotte brengt mevrouw Zaaijer-Eldridge de Immortal Memory uit. Zij leest de Carol elk jaar en het blijft haar fascineren. Toen haar Nederlandse moeder met haar Engelse vader trouwde (ze ontmoetten elkaar op een pont in Rotterdam) wilde haar moeder snel Engels leren en haar leraar gebruikte daarvoor teksten uit de Carol. Zij laat ons de betreffende uitgave zien, vol met aantekeningen in de kantlijn. Zij bleef wel een zwaar Nederlands accent houden maar het gaat er natuurlijk niet om in welk accent of in welke taal men dit meesterwerk van Dickens leest, het gaat erom dat men het leest. Zij verzoekt ons allen daarom op te staan en te drinken op de Immortal Memory of Charles Dickens.

Dan breekt er rumoer uit aan dat deel van de tafel waar de wat meer jongere leden samenscholen. (youngish people, zou mevrouw de secretaris zeggen). Al dan niet aangevuurd door Luis Felipe Edwards zingen zij *“We wish you a merry Christmas”* en stellen elkaar voor als penningmeester. Ja, het zal niet om geld gaan in de jongere generatie. Waarna de heer Klok opmerkt dat als de Hoge Raad er niet aan te pas komt, de rechtstaat wankelt.

Hierop besluit de president schielijk de bijeenkomst met de opmerking dat het buiten oppassen geblazen is want het strooizout is niet overal neergedwarreld

Dickens Journalism

Het internet veroorzaakt links en rechts schade maar er is ook veel moois te vinden. Zo is daar de website <https://www.djo.org.uk> waar het journalistieke werk van Dickens is te vinden in de afleveringen van Household Words en All the Year Round.

Naar aanleiding van ..

.. de lezing van Paul, en zijn opmerking dat het soms wel leek alsof veel rijken een haat koesterden ten opzichte van de armen; in hun song The Sound of Silence zingen Simon and Carfunkel over *“The words of the prophets that are written on the subway walls”*. Onder het spoorviaduct in Amsterdam West stond in de zeventiger jaren, en ook nog gedurende een lange tijd, een grafitty *“Kill the Poor”*.

Zo kan het ook

In de Britse comedy serie *“Upstart Crow”*, over Shakespeare en zijn omgeving in zowel Londen als Stratford-on-Avon komt ook de historische persoon van Robert Greene voor. Schrijver van onder meer *“The Honorable Historie of frier Bacon and frier Bongay”* (written ca. 1591, published in 1594). In een van de Christmas Specials van de serie wordt het patroon van de Christmas Carol gevolgd. Shakespeare probeert de vrekke Greene te bekeren en als dat uiteindelijk lukt rept Greene zich met een kalkoen onder de arm naar de familie Scratchit (let op de extra S) die net aan hun gebraden spreekwilloen beginnen. Als het gejuich van de Scratchits eindelijk is verstomd zegt Greene: *“Let’s not go wild; for the moment it is only for this year.”*